

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Deres ref.
201102591

Vår ref.
11/03828 YK

Dato
10.10.2011

Fagerbergutvalgets utredning NOU 2011: 6 Et åpnere forskningssystem – høringsuttalelse fra Norsk kulturråd

Det vises til Kunnskapsdepartementets høringsbrev av 30.05 2011. Med dette oversendes høringsuttalelse fra Norsk kulturråd. Uttalelsen vil fremheve rollen offentlige oppdragsgivere har i forskningssystemet og deres betydning for et åpent og velfungerende forskningssystem.

Norsk kulturråd er generelt positivt til en gjennomgang av forskningssystemet med hensyn til å sikre sammenheng mellom mål, ressurser og resultater. Som offentlig forvaltningsorgan er Norsk kulturråd avhengig av et velfungerende forskningssystem når det er behov for undersøkelser av våre ansvarsområder og virkemåter. Norsk kulturråd tilslutter seg derfor i stor grad målene for et velfungerende forskningssystem, og i særlig grad at systemet “utvikler kunnskap av høy kvalitet og relevans”, “forny seg i takt med endringer i kunnskapsfronten og samfunnsmessige behov” og “bidrar til kontinuerlig fornyelse i samfunns- og næringsliv”.

Offentlig forvaltning er en viktig oppdragsgiver og samarbeidspartner for norske forskere. Utredningen berører dessverre i liten grad rollen offentlige oppdragsgivere spiller/kan spille i et velfungerende forskningssystem, både som initiativtakere, finansører og brukere av forskning. Kulturrådet vil rette oppmerksomheten mot dette, og særlig mot betydningen av bestillerkompetanse både på departementsnivå og i underliggende etater og organer. For å sikre effektiv produksjon av målrettet og relevant forskning er det avgjørende at bestillerne har kjennskap til forskningens prosesser, metoder og muligheter.

Uavhengig og effektiv

Norsk kulturråd ønsker også å trekke oppmerksomheten mot betydningen av et selvstendig og uavhengig forskningssystem. Det har stor betydning at forvaltningen kan innhente vurderinger, perspektiver og konklusjoner fra uavhengig hold. Derfor er det viktig at ønsket om å skape sterkere sammenheng mellom mål, ressurser og resultater ikke går på bekostning av forskningens og de ulike forskningsmiljøenes grad av autonomi.

Det kan på generelt grunnlag være grunn til å advare mot økt byråkrati/ teknokratisering og det merarbeidet det kan bidra til i forskningsmiljøene. Det er ikke sikkert at økt kontroll og rapportering er egnet til å stimulere den samfunnsgevinsten som utredningen ønsker.

Utredningen foreslår “styrking av resultatbasert finansiering på institusjonsnivå”, noe som per i dag hovedsakelig reguleres av publiseringspoeng. Flere har pekt på at dette fører til at norske forskere er mindre orientert mot norske utgivelsesorgan og norske mottakere, til fordel for internasjonale, spesialiserte lesekretser. Dette henger sammen med at internasjonale spesialtidsskrifter er det som

ofte gir størst poenguttelling og høyest prestisje. Eksisterende former for resultatbasert finansiering kan dermed ha begrenset effekt med hensyn til målet om økt samfunnsrelevans i offentlig finansiert forskning.

For å styrke dokumentasjonen av resultater og sammenligninger foreslås det å opprette et norsk forskningsbarometer. Det foreslås et sett dimensjoner det skal inneholde, deriblant “vitenskapelig publisering”, “sitering i fagtidsskrifter”, “internasjonalisering”, samt “næringslivets bruk”. Det ville være naturlig at også “offentlig sektors bruk” av forskningen vurderes som en dimensjon, på grunn av både sektorens forskningsinitiativ og samfunnsoppgaver. Samtidig vil Norsk kulturråd påpeke at det vil være umulig å lage et forskningsbarometer som fanger opp alle resultater og samfunnsmessige effekter av ulike forskningsinnsatser. Dersom det iverksettes bør det derfor utvikles ytterligere og i hovedsak benyttes for å vurdere overordnede utviklingstrekk.

Økt bevissthet om ulike finansieringskilder

Utredningen fremhever betydningen av fornyelse og mangfold i norsk forskning for å kunne møte nye utfordringer og samfunnsoppgaver. Det fremgår at “Alle andre land har valgt å operere med flere finansieringskanaler med ulike profiler og prioriteringer, hvorav minst én er rettet mot initiativer fra forskerne selv og med fordeling basert utelukkende på kvalitet. I Norge har vi bare ett råd, hvor tematisk styrt forskning dominerer. (...) Etter utvalgets oppfatning er hensynet til mangfold i forskningen og forskningsfinansieringen et aspekt som fortjener større oppmerksomhet når virkemidlene utformes.” (side 41). Norsk kulturråd støtter denne oppfatningen, blant annet gjennom vår egen finansiering av forskning som er relevant for norsk kulturliv. Økt bevissthet om behovet for og virkemåten til ulike finansieringskilder kan bidra til at staten og departementene i økt grad kan imøtekomme sitt forskningsansvar innenfor ulike sektorer.

Med hilsen

Reidar Gjersvik
avdelingsdirektør

Yngvar Kjus
seniorrådgiver